

D E C I Z I E

12 septembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul Civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul

Vladislav Clima

Judecătorii

Ecaterina Palanciuc și Ala Malîi

Grefier

Luminița Cupcic

examinând în ședință publică cererea de apel declarată de Serviciul de Stat de Arhivă împotriva hotărîrii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 02 aprilie 2018, prin care a fost admisă cererea de chemare în judecată înaintată de Asociația Obștească „Juriștii pentru Drepturile Omului” împotriva Serviciului de Stat de Arhivă privind apărarea dreptului de acces la informație,-

Colegiul Civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

a c o n s t a t a t:

La 07 septembrie 2017, reclamanta Asociația Obștească „Juriștii pentru Drepturile Omului” s-a adresat în Judecătoria Chișinău (sediul Centru) cu cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului de Stat de Arhivă privind apărarea dreptului de acces la informație.

În rezumat, circumstanțele de fapt au fost enunțate după cum urmează.

Că a solicitat de la pârât, prin cererea nr. 53/2017 din 07.09.2017 informații de interes public privind suma totală a finanțării obținute de Serviciul de Stat de Arhivă de la Guvernul Estonian pentru digitalizarea fondurilor arhivei naționale, informații cu referire la numărul documentelor secrete deținute în cadrul Arhivei Naționale, informații cu referire la documentele secrete cu termen expirat de secretizare la care cetățenii nu au acces, informații cu referire la sumele

acumulate de Serviciul de Stat de Arhivă, ca urmare a prestării serviciilor contra plată cetățenilor în perioada 01 ianuarie 2013 - 01 august 2017, documente interne de formare a prețurilor și sursa de informare pentru cetățeni privind serviciile contra plată.

Menționa că, pârâtul, nu a furnizat în termenul prevăzut de lege informația solicitată de reclamant, astfel că calificând refuzul în eliberarea informațiilor solicitate ilegal și contrar prevederilor art. 11, 16, 21 din Legea privind accesul la informație, a solicitat constatarea încălcarea dreptului reclamantei de acces la informație și obligarea furnizării ei, concomitent și compensarea cheltuielilor de judecată sub forma cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 5967,5 lei.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău (sediul Centru) din 02 aprilie 2018, cererea de chemare în judecată a Asociației Obștești „Juriștii pentru Drepturile Omului” s-a admis. S-a constatat încălcarea dreptului Asociației Obștești “Juriștii pentru Drepturile Omului” privind accesul la informație, solicitat prin cererea nr. 53/2017 din 07 septembrie 2017. S-a obligat Serviciul de Stat de Arhivă să furnizeze informația solicitată de Asociația Obștească “Juriștii pentru Drepturile Omului” prin cererea nr. 53/2017 din 07 septembrie 2017, și anume privind suma totală a finanțării obținute de Serviciul de Stat de Arhivă al Republicii Moldova de la Guvernul estonian pentru digitalizarea fondurilor arhivei naționale; lista operatorilor economici, prestatori de servicii de digitalizare, cu care a contractat Serviciul de Stat de Arhivă și/sau Arhiva Națională privind achiziționarea serviciilor de digitalizare a fondurilor arhivei naționale, precum și sumele de bani achitate pe fiecare contract în parte; Informații cu referire la numărul documentelor secrete deținute în cadrul Arhivei Naționale a Republicii Moldova; informații cu referire la documentele secrete cu termenul expirat de secretizare la care cetățenii nu au acces; informații cu referire la sumele acumulate de Serviciul de Stat de Arhivă, inclusiv Arhiva Națională, ca urmare a prestării serviciilor contra plată cetățenilor în perioada 01.01.2013 - 01.08.2017; documentele interne de formare a prețurilor și sursa de informare pentru cetățeni privind serviciile contra plată, prestate de Arhiva Națională a Republicii Moldova. S-a încasat de la Serviciului de Stat de Arhivă în beneficiul AO “Juriștii Pentru Drepturile Omului” costul cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 5 967,5 lei.

Nefiind de acord cu soluția adoptată de instanța de fond, la data de 21 aprilie 2018, în termenul stabilit de art. 362 alin. (1) Cod de procedură civilă, Serviciul de Stat de Arhivă a declarat apel împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău (sediul Centru).

Apelantul a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii contestate și respingerea cererii reclamantului.

În motivarea apelului, apelantul a indicat că instanța de fond la examinarea pricinii, a încălcat normele de drept procedural și material, care au rezultat la soluționarea eronată a cauzei.

A menționat că intimata nu a prezentat contractul de asistență juridică.

Instanța de fond nu a ținut cont de prevederile normelor legale care interzic divulgarea informațiilor atribuite la secretul de stat, inclusiv prezentarea datelor statistice ce privesc documentele ce conțin secret de stat.

În ședința instanței de apel, reprezentanta Serviciului de Stat de Arhivă, Svetlana Basamalercă a limitat cerințele apelului exclusiv la evaluarea costului serviciilor de asistență juridică, pe care le-a considerat nejustificate, excesive, mai ales că adjudecarea a vizat o instituție publică, iar efortul avocatului a fost unul neesențial.

În ședința instanței de apel, reprezentantul intimatei-reclamante a considerat cererea de apel neîntemeiată și pasibilă de a fi respinsă integral.

A pledat că asociația intimată nu a solicitat careva informații care ar constitui secret de stat.

Referitor la cheltuielile de asistență juridică, acestea au fost reale, necesare și în cuantum rezonabil.

Audiind participanții la proces, apreciind motivele apelului, obiecțiile formulate, studiind materialele dosarului și înscrisurile probatorii administrate la dosar, Colegiul Civil ajunge la concluzia admiterii apelului și modificării hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 02 aprilie 2018, în partea adjudecării cheltuielilor de asistență juridică, din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 385 alin. (1) lit. b) Cod procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul și să modifice hotărârea primei instanțe.

Potrivit dispozițiilor art. 386 Codul de procedură civilă, hotărârea primei instanțe se casează sau se modifică de instanța de apel dacă: a) circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii nu au fost constatate și elucidate pe deplin, b) circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, pe care prima instanță le consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice și suficiente, c) concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, sânt în contradicție cu circumstanțele pricinii, d) normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.

Conform art. 387 Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept material sânt încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; a interpretat eronat legea.

Articolul art. 373 Codul de procedură civilă statuează că instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei. Concomitent, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei.

Potrivit dispozițiilor art.130 alin.(1) Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multă aspectual, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În temeiul art.240 alin.(1) Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii.

Conform art. 239 Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanțele care au importanță la soluționarea cauzei și care au fost verificate în ședința de judecată multilateral, complet și au fost elucidate probele privind circumstanțele constatate ale cauzei. Concluziile privind circumstanțele de fapt ale cauzei se motivează în hotărâre prin probele enumerate în art. 117 Cod de procedură civilă, iar în conformitate cu art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor

și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres, obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite și este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Din conținutul celor relatate, Colegiul reține că sarcina instanței de apel derivă reieșind din dispozițiile art.373 Codul de procedură civilă, în condițiile în care instanța de fond a soluționat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acțiunii în raport cu concluziile reținute de către aceasta.

Respectiv, conform practicii CEDO instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor date de instanța inferioară. (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis v. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Astfel, instanța de apel verificând în raport cu prevederile art. 238-241 Cod de procedură civilă, legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, atestă că aceasta urmează a fi modificată în partea adjudecării cheltuielilor de asistență juridică, or în această parte instanța de fond, nu a evaluat valoarea în funcție de realitate, necesitate și rezonabilitate.

În subsidiar, sub aspectul admisibilității cerințelor de constatare a încălcării dreptului de acces la informație și obligarea furnizării informațiilor, Colegiul nu constată deficiențe în evaluarea exercitată de prima instanță.

Potrivit art. 25 alin. (1) lit. a) al Legii contenciosului administrativ, judecând acțiunea, instanța de contencios administrativ adoptă una din următoarele hotărâri: respinge acțiunea ca fiind nefondată sau depusă cu încălcarea termenului de prescripție.

În conformitate cu dispozițiile art. 26 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ, actul administrativ contestat poate fi anulat, în tot sau în parte, în cazul în care: este ilegal în fond ca fiind emis contrar prevederilor legii; este ilegal ca fiind emis cu încălcarea competenței; este ilegal ca fiind emis cu încălcarea procedurii stabilite.

În temeiul art. 23 din Legea privind accesul la informație, în cazul în care persoana care consideră că drepturile sau interesele legitime în ceea ce privește accesul la informație i-au fost lezate, precum și în cazul în care nu este satisfăcută de soluția dată de către conducerea furnizorului de informații sau de către

organul ierarhic superior al acestuia, ea poate ataca acțiunile sau inacțiunea furnizorului de informații direct în instanța de contencios administrativ competentă. Sesizarea instanței de judecată se va efectua în termen de o lună de la data primirii răspunsului de la furnizorul de informații sau, în caz dacă nu a primit răspuns, de la data când trebuia să-l primească. Dacă solicitantul de informații a atacat anterior acțiunile furnizorului de informații pe cale extrajudiciară, termenul de o lună curge de la data comunicării răspunsului conducerii furnizorului de informații și/sau organului ierarhic superior al acestuia sau, în caz dacă nu a primit răspuns, de la data când trebuia să-l primească.

Conform dispozițiilor art. 5 al Legii privind accesul la informație, subiecți sînt furnizorul de informații și solicitantul informației. Furnizori de informații, adică posesori ai informațiilor oficiale, obligați să le furnizeze solicitanților în condițiile prezentei legi, sînt autoritățile publice centrale și locale - autoritățile administrației de stat, prevăzute în Constituția Republicii Moldova și anume: Parlamentul, Președintele Republicii Moldova, Guvernul, administrația publică, autoritatea judecătorească; instituțiile publice centrale și locale - organizațiile fondate de către stat în persoana autorităților publice și finanțate de la bugetul de stat, care au ca scop efectuarea atribuțiilor de administrare, social-culturale și altor atribuții cu caracter necomercial; persoanele fizice și juridice care, în baza legii sau a contractului cu autoritatea publică ori instituția publică, sînt abilitate cu gestionarea unor servicii publice și culeg, selectează, posedă, păstrează, dispun de informații oficiale, inclusiv de informații cu caracter personal.

Iar potrivit art. 6 al Legii privind accesul la informație, informații oficiale sînt considerate toate informațiile aflate în posesia și la dispoziția furnizorilor de informații, care au fost elaborate, selectate, prelucrate, sistematizate și/sau adoptate de organe ori persoane oficiale sau puse la dispoziția lor în condițiile legii de către alți subiecți de drept. Drept documente purtătoare de informații sînt considerate orice hârtie sau alt material pe care există un înscris; o hartă, un plan, un desen, o fotografie; orice hârtie sau alt material pe care sînt marcaje, figuri, simboluri sau perforări care au un sens pentru persoanele calificate să le interpreteze; orice obiect sau material din care pot fi reproduse sunete, imagini sau înscrisuri cu sau fără ajutorul unui alt articol sau mecanism; orice alt înregistrator de informație apărut ca rezultat al progresului tehnic; orice copie sau reproducere a purtătorilor de informații menționați. Informațiile oficiale nedocumentate, care se află în posesia furnizorilor (persoanelor responsabile ale acestora), vor fi puse la dispoziția solicitanților în ordine generală.

Conform art. 11 alin. (1) pct. 2)-4) al aceleiași Legi, furnizorul de informații, în conformitate cu competențele care îi revin, este obligat să garanteze liberul acces la informație, să respecte limitările accesului la informație, prevăzute de

legislație, în scopul protejării informației confidentiale, vieții private a persoanei și securității naționale și să respecte termenele de furnizare a informației, prevăzute de lege.

Din lucrările dosarului și astfel după cum a reținut instanța de fond, Colegiul civil a statuat că, reclamantul a expediat solicitarea nr. 53/2017 din 07 septembrie 2017, prin care a solicitat să ofere următoarele informații de interes public: suma totală a finanțării obținute de Serviciul de Stat de Arhivă al Republicii Moldova de la Guvernul estonian pentru digitalizarea fondurilor arhivei naționale; lista operatorilor economici, prestatori de servicii de digitalizare, cu care a contactat Serviciul de Stat de Arhivă și/sau Arhiva Națională privind achiziționarea serviciilor de digitalizare a fondurilor arhivei naționale, precum și sumele de bani achitate pe fiecare contract în parte; informații cu referire la numărul documentelor secrete deținute în cadrul Arhivei Naționale a Republicii Moldova; informații cu referire la documentele secrete cu termenul expirat de secretizare la care cetățenii nu au acces; informații cu referire la sumele acumulate de Serviciul de Stat de Arhivă, inclusiv Arhiva Națională, ca urmare a prestării serviciilor contra plată cetățenilor în perioada 01.01.2013 - 01.08.2017; documentele interne de formare a prețurilor și sursa de informare pentru cetățeni privind serviciile contra plată, prestate de Arhiva Națională a Republicii Moldova.

Pârâta-apelantă a recepționat cererea de acces la informație la 11 septembrie 2017.

În conformitate cu art. 16 alin. (1) din Legea privind accesul la informație, informațiile, documentele solicitate vor fi puse la dispoziția solicitantului din momentul în care vor fi disponibile pentru a fi furnizate, dar nu mai târziu de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii de acces la informație.

Instanța de fond prin probatoriul administrat la dosar, a stabilit just că, pârâțul Serviciul de Stat de Arhivă a expediat informația nr. 01-17/237 drept răspuns la solicitarea reclamantului la 08 noiembrie 2017, acest răspuns fiind emis cu depășirea termenului prevăzut de lege, fiind emis, ulterior intentării cauzei civile, iar faptul furnizării informației pe parcursul examinării cauzei nu înlătură statutul reclamantului de titular al dreptului prezumat încălcat.

Astfel, Colegiul civil și de contencios administrativ conchide că Asociația Obștească „Juriștii pentru Drepturile Omului” a inițiat în instanță o acțiune cu privire la apărarea dreptului de acces la informație, în esență solicitând constatarea încălcării dreptului de acces la informație și obligarea Serviciului de Stat de Arhivă să furnizeze informația solicitată prin cererea nr. 53/2017 din 07 septembrie 2017.

Generalizând revendicările reclamantei, așa cum au fost susținute în cursul judecării litigiului, instanța de fond just a constatat că, acțiunea reclamantei este una întemeiată, constatând cert că Serviciul de Stat de Arhivă în mod nejustificat și cu depășirea termenilor a refuzat să furnizeze asociației reclamante informația solicitată.

În conformitate cu art. 7 alin.(1) din Legea privind accesul la informație, exercitarea dreptului de acces la informație poate fi supusă doar restricțiilor reglementate prin lege organică și care corespund necesităților: a) respectării drepturilor și reputației altei persoane; b) protecției securității naționale, ordinii publice, ocrotirii sănătății sau protecției moralei societății.

Colegiul civil concluzionează justetea concluziei instanței de fond că pretențiile reclamantului privind furnizarea informației nu cad sub incidența restricțiilor reglementate prin lege și just a admis cerințele de constatare a încălcării dreptului și obligare a furnizării informației or, reprezentantul pârâtului a recunoscut că nu a răspuns în termen la cererea reclamantului, iar neeliberarea informației solicitate în termen constituie o ingerință nejustificată în dreptul reclamantului privind accesul la informație.

Prin urmare, Colegiul conchide că, la caz, soluția fondului cu privire la constatarea încălcării dreptului de acces la informație și obligarea furnizării informației, este întemeiată, iar aserțiunile apelantei expuse prin cererea de apel nu sunt de natură să răstoarne soluția criticată.

Conform art. 82 Cod de procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a pricinii.

Potrivit art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului - proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

În conformitate cu art. 96 alin. (1) - (11) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin.(1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Colegiul civil atestă că prima instanță, dând apreciere caracterului necesar al compensării cheltuielilor de asistență juridică, just a conchis necesitatea adjudecării, or aceasta operează indiferent de calitatea subiectului pasiv, criteriul fiind pierderea procesului în raport cu subiectul activ.

Sub aspectul evaluării mărimii solicitate spre compensare, Colegiul conchide în contradictoriu cu soluția primei instanțe și în acord cu argumentele apelului, că valoarea de 5967,50 lei nu corespunde criteriilor de realitate, necesitate și rezonabilitate.

Actele cauzei atestă că Asociația Obștească „Juriștii pentru Drepturile Omului”, în vederea asigurării dreptului la apărare, a contractat avocatul Vasile Ciuperca.

În legătură cu asistența, Asociația Obștească „Juriștii pentru Drepturile Omului” a suportat cheltuieli de asistență juridică în sumă totală de 5967,50 lei.

Colegiul atestă că, cheltuielile de asistență juridică enunțate, au fost realmente angajate și se dovedesc prin ordinul de plată.

Instanța de judecată consideră că, cheltuielile de asistență de avocat suportate de Asociația Obștească „Juriștii pentru Drepturile Omului” au fost necesare, or actele cauzei certifică implicarea avocatului în activități de acordare a asistenței juridice în toate fazele procesului.

Actele cauzei atestă că, pentru dosar a fost întocmită evaluarea timpului, care enumeră activitățile exercitate - întocmirea actelor procesuale și participarea în ședințele de judecată a primei instanțe.

Instanța de apel atestă că, aparent mărimea onorariului este rezonabilă or derivă din dispoziția art. 63 al Legii cu privire la avocatură nr. 1260 din 19 iulie 2002. Tariful corespunde criteriilor prescrise prin Statutul profesiei de avocat nr. 302 din 08 aprilie 2011 și Recomandarea privind quantumul onorariilor avocaților a Consiliului Uniunii Avocaților. Aceasta corespunde și este conformă experienței avocatului, complexitatea și durata cauzei, timpul și munca depusă de avocat, jurisprudența CtEDO, care atribuie un quantum de 100 euro pentru o oră de muncă a avocatului drept rezonabil.

Cu toate acestea instanța de apel consideră necesară intervenirea în soluția fondului prin modificarea ei în sensul micșorării valorii asistenței juridice acordate de la suma de 5967,50 lei la suma de 2000 lei, or litigiul în care s-a antrenat părțile, s-a finalizat cu o soluție de admitere, bazată exclusiv pe dezbaterea tardivității răspunsului oferit, iar constatarea ei de iure făcea admisibilă cererea de chemare în judecată.

Mai mult, categoria cauzei, raportată la practica judiciară, denotă gradul mare de admisibilitate, astfel că efortul unui avocat ce practică în cauze omogene nu este unul substanțial și complex.

Prin urmare sub aspectul rezonabilității cheltuielii de asistență juridică,

valoarea revendicată este excesivă, ceea ce impune soluția expusă de modificare.

În conformitate cu prevederile art. 385 alin. (1) lit. b), art. 390 Cod procedură, Colegiul civil al Curții de Apel Chișinău, -

d e c i d e :

Se admite cererea de apel declarată de Serviciul de Stat de Arhivă.

Se modifică hotărârea judecătorei Chișinău (sediul Centru) din 02 aprilie 2018, prin care a fost admisă cererea de chemare în judecată înaintată de Asociația Obștească „Juriștii pentru Drepturile Omului” împotriva Serviciului de Stat de Arhivă privind apărarea dreptului de acces la informație, în partea adjudecării cheltuielilor de asistență juridică, prin micșorarea sumei încasate de la 5967,50 lei la suma de 2000 lei.

În rest hotărârea se menține.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței, judecătorul

Vladislav Clima

Judecătorii

Ecaterina Palanciuc

Ala Malîi